

אחבעים ושמונה קניני התורה

מ"ח קנייני התורה
מצויירים ומבוארים
במסרים קליטים ובהירים
ומלווים במעשים תואמים מגדולי הדורות

מאת: הרב אברהם אוחיון

ציורים: יוני גרשטיין
עריכת לשון: הרב שאול עובדיה פתיה

מִפְתָּחוֹת

אַרְבָּעִים וְשִׁמוֹנֶה הֶקְנֵינִים

בְּתִלְמוּד.....10	בְּכִלְפוֹל הַתְּלִמִּידִים.....32
בְּשִׁמְיַעַת הָאֶזֶן.....12	בִּישׁוּב.....34
בְּעִרְיַכַּת שְׂפָתַיִם.....14	בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה.....36
בְּבִינַת הַלֵּב.....16	בְּמַעוֹט סְחוּרָה.....38
בְּאַיִמָּה.....18	בְּמַעוֹט דֶּרֶךְ אֶרֶץ.....40
בִּירְאָה.....20	בְּמַעוֹט תַּעֲנוּג.....42
בְּעֵנְוָה.....22	בְּמַעוֹט שָׁנָה.....44
בְּשִׁמְחָה.....24	בְּמַעוֹט שִׁיחָה.....46
בְּטָהֳרָה.....26	בְּמַעוֹט שְׁחוּק.....48
בְּשִׁמוּשׁ חֻכָּמִים.....28	בְּאֶרֶךְ אַפִּים.....50
בְּדִקְדּוּק חֲבָרִים.....30	בְּלֵב טוֹב.....52

ציורים:

יוני גרנשטיין

עריכת לשון:

הרב שאול עובדיה פתיה

ניקוד והגהות:

יהודית הירשמן

הגהות והגהות ניקוד:

נעמי פרבשטיין

עיצוב עטיפה ושערים:

א. גרינבוים

עימוד ועיצוב גרפי:

א. גרינבוים

© כל הזכויות שמורות

לדני ספרים הוצאה לאור 2002

אין להעתיק או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו
בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני או מכני
לרבות צילום והקלטה ללא אישור בכתב מהמו"ל

PRINTED IN ISRAEL

הפצה ראשית:

הוצאת פנינים

טל': 0573112245

טלפון המחבר אברהם אוחיון:

050-4164-500

02-656-9999

הספר מוקדש לע"נ

של האשה הכבודה והיקרה

המדוכאת בייסורים

מרת **זוהרה** (זהרי) בת עליה ז"ל

למשפחת לוגסי הע"י

נלב"ע כ"ט בשבט התשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הורים ומחנכים,

אך לצד זאת, הצבנו המחשה נוספת, מעשית ממש, בדמות סיפורים מופלאים מגדולי הדורות!

לצד כל קנין, מצוייר ומבואר, מופיעה דוגמה חיה, מאחד מגדולי ישראל – כיצד ניתן לבצע ולרכוש, לקנות ולפעול, באותו קנין עליו דיברו רבותינו.

מבין רבבות סיפורי אורח חיים של גדולי הדורות בררנו ארבעים ושמונה במספר, ואותם צירפנו לקנייני התורה. זוהי הדרך הנכונה והבטוחה, לצעוד בה כלפי מעלה, בציור, ביאור והמחשה מרתקת.

כאן המקום להודות לעוסקים במלאכה.

ראשית אודה לעורך הלשון הרב **שאל עובדיה פתיה**. וכן למגיהה **נעמי פרבשטיין**. אודה מקרב לב לנקדנית **יהודית הירשמן**. תודה מיוחדת לצייר המקצועי והמיוחד, האומן הרב **יוני גרשטין**. חופניים של תודה לגרפיקאית והמעצבת **אסתר גרינבוים**. אודה בזאת לבניי יקיריי האהובים **דוד, רפאל ויהודה**. ואחרית דבר אודה לרעייתי היקרה, **נעמה**, אשר ליוותה את יצירת הספר וסייעה בעצותיה המחכימות.

ר"ח תמוז התשע"ב
אברהם אוחיון

משחר ילדותם אנו מרביצים בהם, בילדינו הרכים, חכמה, תורה ודעת. אנו שופכים דמעות כמים על צאצאינו, שיגדלו לתורה, למצוות ולמעשים טובים, ומתוך אהבה אין קץ אנו משתדלים לנצל כל הזדמנות לפתח את אישיותם ולכוונם בדרך העולה בית ה'.

הבה ונחזור לאחור, במעלה הדורות, אל חיק חינוכם של חכמינו ז"ל, התנאים הקדושים, שרפי עליון, כמאמרו של שלמה מלכנו (שיר השירים א, ח): "אם לא תדעי לך, היפה בנשים, צאי לך בעקבי הצאן, ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים".

מסכת "אבות" כשמה כן היא, מעשי אבות – סימן לבנים, ובה קבעו רבותינו במסמרות את דרך גידולו של האדם, בעבודת בוראו. ברוח קדשם התוו לפנינו את דרך החינוך, הדרך הנכונה לרכוש קנין אמיתי בעמלה של תורה.

ארבעים ושמונה קניינים הציבו רבותינו, ארבעים ושמונה שליבות בסולם החינוך, ואת זאת נבקש אנו להנחיל לילדינו.

הספר שלפניכם ממחיש ביד אמן את מ"ח קנייני התורה, לצד מסרים קליטים ובהירים, המסכמים כל קנין וקנין בקצרה, על פי מפרשי המשנה ז"ל.

בַּאֲמוֹנֵת חֻכָּמִים.....	54	וְאֵינוֹ שֹׁמֵחַ בְּהוֹרָאָה.....	80
בְּקִבְלַת הַיְסוּרִין.....	56	נוֹשֵׂא בְּעַל עִם חֲבֵרוֹ.....	82
הַמִּכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ.....	58	מִכְרִיעוֹ לִכְף זָכוֹת.....	84
וְהַשִּׁמַּח בְּחֻלְקוֹ.....	60	מַעֲמִידוֹ עַל הָאֵמֶת.....	86
וְהַעוֹשֶׂה סִיג לְדַבְּרֵיוֹ.....	62	מַעֲמִידוֹ עַל הַשָּׁלוֹם.....	88
וְאֵינוֹ מַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ.....	64	מְתִישֵׁב לְבוֹ בְּתִלְמוּדוֹ.....	90
אָהוּב.....	66	שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב.....	92
אוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם.....	68	שׂוֹמֵעַ וּמוֹסִיף.....	94
אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת.....	70	הַלּוֹמֵד עַל מְנַת לִלְמַד.....	96
אוֹהֵב אֶת הַמִּישָׁרִים.....	72	וְהַלּוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת.....	98
אוֹהֵב אֶת הַתּוֹכָחוֹת.....	74	הַמַּחֲכִים אֶת רֵבּוֹ.....	100
מְתַרְחֵק מִן הַכְּבוֹד.....	76	וְהַמַּכִּין אֶת שְׁמוּעָתוֹ.....	102
וְלֹא מִגִּיס לְבוֹ בְּתִלְמוּדוֹ.....	78	וְהַאֲוִיר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ.....	104

בְּתִלְמוּד

הדרך הראשונה לקנות את התורה – היא ללמוד וללמד! עלינו לדעת כי אי אפשר לזכות בתורה בלי להשקיע בלמוד מאמצים גדולים. ומי שמתאמץ ללמוד וללמד – ה' עוזר לו להבין את התורה (מפרשים).

כּוֹס הַמַּיִם שֶׁל אֱלֹהֵי הַנְּבִיא

אחד מגאוני בבל בדורות האחרונים היה רבי ראובן נאוי. חבוריו התורניים מפליאים בגאונותם, וספור גדלתו בתורה מפליא אף הוא.

כאשר היה רבי ראובן נער צעיר, לא היה מחונן בשכל רב ובדעת רחבה, אולם הדבר לא מנע ממנו להגות בתורה בחשק עז. שוב ושוב היה מתחנן לפני הרב, שיחזר על באור הסגיה ועל פשט הרש"י והתוספות, עד שהיתה ההבנה מכציעה במוחו.

אולם פעם אחת הרגיש ראובן הקטן שאין הוא יכול יותר, הסגיה שנלמדה באותו יום בבית המדרש היתה מעבר להשגתו, ולבו הרגיש לא יכול היה לשאת זאת.

הוא עלה לעליית הספרים הקטנה, הסתגר בה ופרץ בבכי מר. שעות על שעות ישב כשהוא ממרר בבכי ודמעות זולגות מעיניו, על למוד התורה הנשגב מבינתו, עד שנרדם כף, כשדמעתו על לחיו.

לפתע חש אור חזק בחדר ועיניו נפקחו בתדהמה, מולו עמד איש זקן ובידו כוס מים. טרם הספיק ראובן להבהל, והזקן פתח ואמר: "אל תירא ילדי, אליהו הנביא אני. והבורא, ששמע את קול בכיך, שלחני להאיר את עיניך בתורתו. שיה כוס מים זו".

נטל ראובן את כוס המים מידו של אליהו, ברח "שהכל" וגמע את תכולת הכוס. אליהו הזקן נעלם באותו רגע מן העין, ומני אז נפתחו מעינות החכמה בלבו ובמוחו של ראובן, והוא צמח וגדל לגאון מפלא, שהאיר את עיני ישראל בתורתו.

בְּשִׁמְעַת הָאָזְן

נָטָה אֶת אָזְנוֹ לִשְׁמֹעַ אֶת דְּבַר הָרֶבֶה, נִקְשִׁיב הֵיטֵב לְדַבְּרוֹ וְנִנְסָה לְהַבִּין כָּל מִלָּה וּמִלָּה. שְׁמִיעַת קוֹלוֹ שֶׁל הָרֶבֶה הִיא חֵלֶק חָשׁוּב בַּהֲבִנַת הַלְמוּד וּבִקְבֻלַת הַתּוֹרָה (מִרְכַּבַת הַמִּשְׁנָה).

לְשִׁמְעַת אֶת הַ"בֵּן אִישׁ חַי"

הַיָּה זֶה לְאַחַר פְּטִירַת הַגָּאוֹן רַבֵּנוּ יוֹסֵף חַיִּים, בַּעַל הַ"בֵּן אִישׁ חַי". אָבֵל כָּבֵד יָרַד עַל יְהוּדֵי בִגְדָד שֶׁהִתְאַסְּפוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל "צִלְאֵת לְכַבִּיר", לְשִׁמְעַת אֶת הַסִּפְדּוֹ שֶׁל בְּנוֹ, הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב חַיִּים.

רַבִּי יַעֲקֹב חַיִּים עָלָה עַל הַבִּימָה הַגָּדוֹלָה, וּכְשֶׁהוּא מְבִיט בְּעֵינָיו מִצָּעֲפוֹת בִּקְהָל הָאֱלָכִים שֶׁהִצְטוּקָף לְכַנּוֹ, פָּתַח בַּהֲסָפְדּוֹ עַל אָבִיו. לְפָתַע נִשְׁמַע רַחֲשׁ בִּקְהָל - "אֵינְנוּ שׁוֹמְעִים... בְּמַחֲלָה, יָרִים הָרֶב אֶת קוֹלוֹ". הַגְּבִיָּה רַבִּי יַעֲקֹב חַיִּים אֶת קוֹלוֹ וְשָׁקַט הַשְּׁתֵּרָה, אוֹלָם הַמַּחֲזָה חָזַר וְנִשְׁנָה כְּעֶבֶר רְגָעִים מוֹעָטִים: "אֵינְנוּ שׁוֹמְעִים" - נִשְׁמַע רַחֲשׁ בַּשּׁוּרֹת הָרְחוּקוֹת יוֹתֵר, וְרַבִּי יַעֲקֹב חַיִּים הַגְּבִיָּה שׁוּב אֶת קוֹלוֹ.

מִשְׁחִזֵּר הַדָּבָר בַּפֶּעַם הַשְּׁלִישִׁית, הָרִים רַבִּי יַעֲקֹב חַיִּים אֶת קוֹלוֹ וְזָעַק אֶל מוֹל הַקְּהָל בְּקוֹל שָׁבוּר מְבֻכִּי: "וְכִי מָה, סְבוּרִים אַתֶּם שְׁבִימּוֹ שֶׁל אָבִי - אֶת קוֹלוֹ הֵייתֶם שׁוֹמְעִים?! לֹא וְלֹא! הַשְּׂכִינָה הֵייתָ מְדַבֶּרֶת מְגֻרָנוֹ, וְעַל כֵּן הָיָה קוֹלוֹ נִשְׁמָע לְמַרְחָקִים!" "בּוֹכִים אַתֶּם?" הַמִּשְׁיָה רַבִּי יַעֲקֹב חַיִּים לְמַרְאֵה הַקְּהָל הַמְתִּיכִת, "הוֹרִידוּ כִנָּחַל דְּמָעָה וּבְכוּ מָרָה, יֵשׁ לָכֶם עַל מָה לְבָכוֹת, עַל שְׂכִינָה שֶׁנִּסְתַּלְקָה מֵאֲתָנוּ".

וְיְהוּדֵי בִגְדָד בָּכוּ וּבְכוּ, עַל שִׁינּוֹתָם לֹא יוֹכְלוּ לְשִׁמְעַת אֶת קוֹלוֹ הַמִּפְלָא שֶׁל הַ"בֵּן אִישׁ חַי"...